

OECD Ülkelerinin Sürdürülebilir Yönetim Performansının Değerlendirilmesi

Evaluation of Sustainable Management Performance of OECD Countries

DOI: 10.38155/ksbd.1384169

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
31.10.2023

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
14.03.2024

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2024

KARADENİZ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Gül SENİR
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve Lojistik
gul.senir@ohu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-5454-2321

Etik Kurul Beyanı: Bu çalışmada, anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşım bulunmadığından etik kurul onayı gerekmemektedir.

Öz

Ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanabilmesi için sürdürülebilir yönetim politikaları geliştirmek yirmi birinci yüzyılın öncelikli konularından biri olmuştur. Bu tür politikaların geliştirilebilmesi için ekonomik, sosyal ve çevresel göstergelerin kapsama alındığı bütünsel bir yaklaşım gerekli olmaktadır. Bu çalışmanın amacı OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesidir. Çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinden olan ENTROPİ ile kriterlerin önem düzeyleri bulunmuş daha sonra da TOPSİS yöntemi ile de ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansının sıralaması yapılmıştır. OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının sıralaması için yapılan değerlendirmede kullanılan veriler SGI (Sustainable Governance Indicators) web adresinden alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre kriterlerin önem sırası bütçeler, küresel eşitsizlikler ve küresel çevre koruma şeklinde olmuştur. Ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansına göre sıralamasında İsviçre, Finlandiya ve Yeni Zelanda ilk üç sırada yer almıştır. Türkiye OECD ülkeleri arasında 24. sıradadır

Anahtar Kelimeler: ENTROPİ, SGI, Sürdürülebilirlik, TOPSİS.

Abstract

Developing sustainable management policies to ensure economic and social development has become one of the priorities of the twenty-first century. In order to develop such policies, a holistic approach that includes economic, social and environmental indicators is necessary. The aim of this study is to assess the sustainable management performance of OECD countries. The importance levels of the criteria were found with ENTROPY, which is a multi-criteria decision making (MCDM) method, and then the sustainable management performance of the countries was ranked with TOPSIS method. The data used in the evaluation for the ranking of the sustainable governance performance of OECD countries were taken from SGI (Sustainable Governance Indicators) web address. According to the results obtained, the order of importance of the criteria is as follows: budgets, global inequalities and global environmental protection. Switzerland, Finland and New Zealand ranked in the top three in terms of sustainable management performance. Turkey ranks 24th among OECD countries.

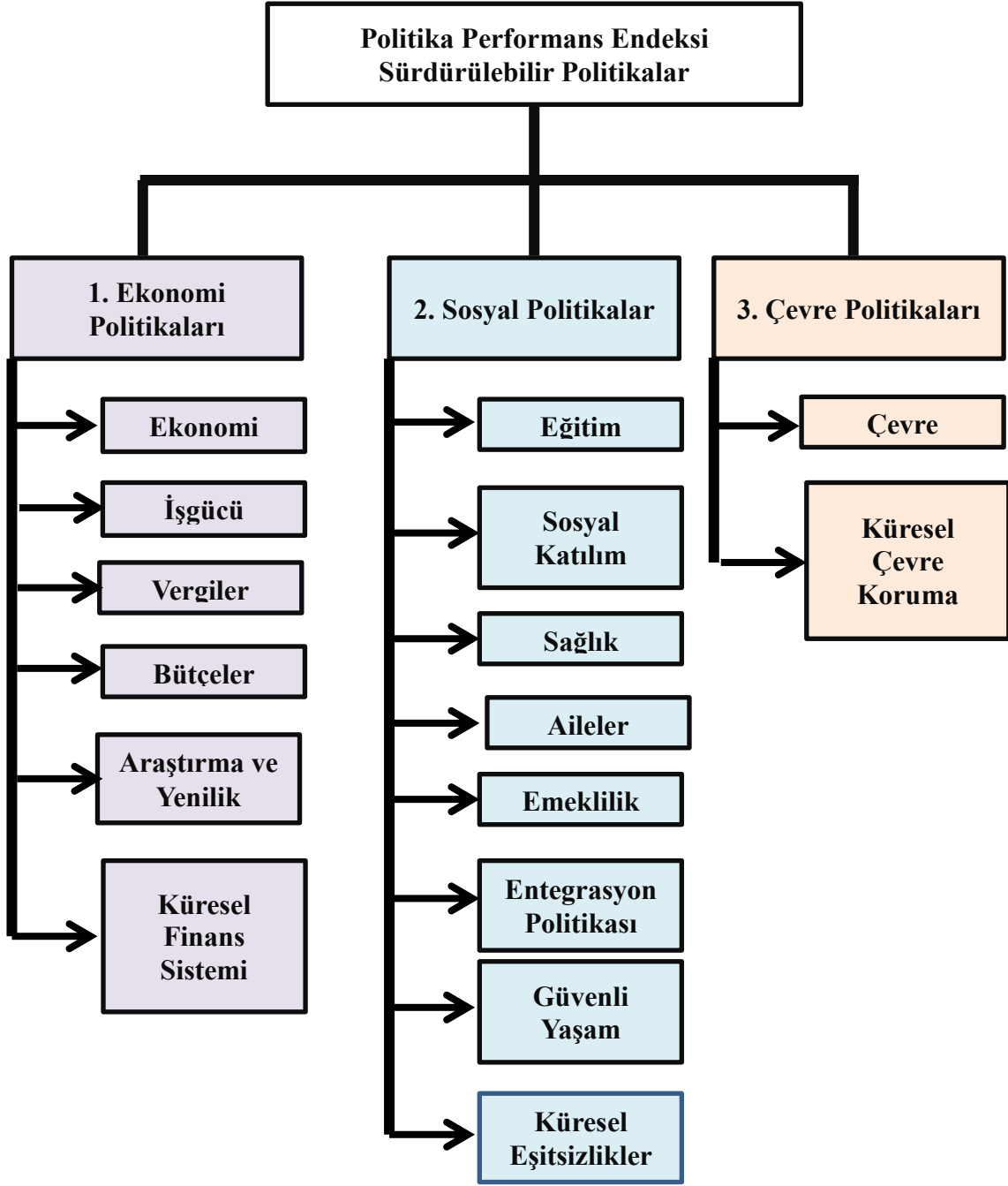
Keywords: ENTROPY, SGI, Sustainability, TOPSIS

Giriş

Bertelsmann Stiftung'un Sürdürülebilir Yönetişim Göstergeleri (SGI), ilk olarak 2009 yılında yayınlanmıştır (Stiftung, 2011). Küreselleşme, göç, azalan kaynaklar, iklim değişikliği, yaşlanan toplumlar, artan kamu borcu, katılım fırsatlarının eşitsiz dağılımı ve yeni güvenlik riskleri gibi süreçler şimdiki ve gelecek nesiller için olumsuz sonuçlar doğurmakta, dolayısıyla OECD ve AB ülkelerinin genel sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır. Bu durum OECD ve AB ülkelerini uyum sağlama konusunda ciddi bir baskı altında bırakmakta ve buna uygun olarak dinamik ve uyarlanabilir bir politika oluşturma gereksinimini artırmaktadır. SGI, araştırmacıların ve politika yapıcılarının OECD ve AB ülkelerinin "sürdürülebilir politika sonuçlarına nasıl ulaşabileceklerini ve siyasi karar alma süreçlerini daha uzun vadeli bir odaklanmayla nasıl oluşturacaklarını" anlamalarına olanak tanıyan veriler sağlamayı amaçlamaktadır (Schraad-Tischler ve Seelkopf, 2016: 2).

SGI, OECD ve AB'ye üye ülkelerde yönetişimin ülkeler arası bir karşılaştırmasını vermektedir. Ülkelerin güçlü ve zayıf yönlerinin karşılaştırılması, uluslararası öğrenme süreçlerini harekete geçirirken aynı zamanda karar vericiler ve halk için hayati reformlara ışık tutmayı amaçlamaktadır. OECD ve AB ülkelerinin hükümet merkezleri ve demokratik kurumlarındaki siyasi karar alıcılardan, sivil toplum ve uluslararası kuruluş temsilcilerine, akademisyenlere ve ilgili vatandaşlara kadar politikaları formüle eden, şekillendiren ve uygulayan tüm bireyleri hedeflemektedir (Stiftung, 2011).

SGI, sürdürülebilir yönetim örneklerini tanımlayan Politika Performans Endeksi, Demokrasi Endeksi ve Yönetişim Endeksi olmak üzere üç temel üzerine inşa edilmiştir. Bu endekslerden Politika Performans Endeksi çalışma kapsamında ele alınmış olup, Demokrasi Endeksi ve Yönetişim Endeksi çalışma dışında tutulmuştur. Politika Performans Endeksi'nin ele alınma sebebi olarak bu endekste yer alan kriterlerin "Sürdürülebilir Politikalar" kriterinin alt başlığında yer alması ve literatürde de sürdürülebilirlik konusunun ekonomi, sosyal ve çevre boyutlarını bütünsel olarak ele almasıdır (Brundtland Report, 1987). Politika Performans Endeksi'de sürdürülebilirliğin üç temel boyutu olan ekonomik, sosyal ve çevre politikalarını kapsamaktadır. Politika Performans Endeksi Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Politika Performans Endeksi
Kaynak: ("Sustainable Governance Indicators, 2022")

Politika Performans Endeksi, her bir ülke için temel politika alanlarında reform ihtiyaçlarının bir haritasını çıkarmakta ve ülkelerin sürdürülebilir politika sonuçlarına ulaşmada ne kadar başarılı olduklarını sormaktadır. Bunu yaparken de sürdürülebilirlik, sosyal ilerleme ve yaşam kalitesinin ölçülmesine ilişkin mevcut uluslararası söylemlerin merkezinde yer alan bir

dizi fikre atıfta bulunmaktadır. Dolayısıyla, Politika Performans Endeksi kendisini bir toplumun ekonomik büyümesi ve maddi refahı gibi geleneksel ölçütlerle sınırlamamaktadır. Bunun yerine SGI'nın bu ayağı, OECD ve AB ülkelerinin sağlam, yüksek performanslı, uzun ömürlü ekonomik, sosyopolitik ve çevresel sistemler geliştirmeye çalışırken dikkate alınması gereken çeşitli politika alanlarındaki başarısını ölçen verilere dayanmaktadır. Toplam 16 ayrı politika alanı ele alınmakta ve politika sonuçları çok çeşitli niceliksel ve niteliksel verilerle ortaya konulmaktadır (Croissant ve Pelke, 2022) Bu politikalar temel olarak 3 ana başlıkta toplanmaktadır;

Ekonomi Politikaları

SGI'nın ekonomi politikaları kategorisi aşağıdaki soruları ele almaktadır:

- Ekonomi politikaları tutarlı bir kurumsal çerçeve temelinde mi uygulanmaktadır ve böylece ülkenin uluslararası rekabet gücü artırılıyor mudur?
- Hükümet stratejileri işsizlikle mücadelede ve işgücü piyasasına katılımı artırmada ne kadar başarılıdır?
- Ülkenin vergi politikaları sosyal eşitliği, rekabeti ve olumlu uzun vadeli devlet geliri beklentilerini ne ölçüde desteklemektedir?
- Bütçe politikaları ne ölçüde mali sürdürülebilirlik ilkeleriyle desteklenmektedir?
- Araştırma ve geliştirme politikaları ülkenin inovasyon kapasitesine ne ölçüde katkıda bulunmaktadır?
- Ülke, uluslararası finans piyasalarının etkin bir şekilde düzenlenmesine ve istikrara kavuşturulmasına aktif olarak katkıda bulunmakta mıdır?

Sosyal Politikalar

SGI'nın sosyal politikalar kategorisi aşağıdaki soruları ele almaktadır:

- Ülkenin eğitim politikaları yüksek kaliteli, kapsayıcı ve verimli eğitim ve öğretim sistemlerini ne ölçüde teşvik etmektedir?
- Sosyopolitik tedbirler sosyal dışlanma ve kutuplaşma ile etkin bir şekilde mücadele ederken sosyal içermeyi ne ölçüde kolaylaştırmaktadır?
- Politikalar ülkenin sağlık sisteminde kalite, adalet ve maliyet verimliliğini ne kadar başarılı bir şekilde güvence altına almaktadır?

OECD Ülkelerinin Sürdürülebilir Yöntem Performansının Değerlendirilmesi

- Aile politikalarına ilişkin tedbirler kariyer ve aileyi birleştirmeyi ne ölçüde kolaylaştırmaktadır?
- Ülkenin emeklilik politikaları, kuşaklar arası eşitliği ve mali sürdürülebilirliği teşvik ederken yaşlılıkta yoksulluğu önlemede ne kadar başarılıdır?
- Ülkenin siyasi tedbirleri göçmenlerin topluma etkin bir şekilde entegrasyonunu ne ölçüde teşvik etmektedir?
- Ülke, suç ve diğer güvenlik riskleriyle mücadele ederek vatandaşları için güvenli yaşam koşulları oluşturmada ne kadar başarılıdır?
- Ülke, adil küresel ticaret yapılarının ve gelişmekte olan ülkelerde adil katılım fırsatlarının teşvik edilmesi gibi küresel sosyal eşitsizliklerle mücadele çabalarına ne ölçüde katılmaktadır?

Çevre Politikaları

SGI'nın çevre politikaları kategorisi aşağıdaki soruları ele almaktadır:

- Ülkenin çevre politikaları doğal kaynakların korunması ve yaşanabilir çevre koşullarının desteklenmesi konusunda ne kadar başarılıdır?
- Ülke, bağlayıcı küresel çevre koruma rejimlerinin ilerletilmesi konusunda ne kadar kararlıdır?

Bu çalışmanın amacı OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesidir. Türkiye ile karşılaştırılacak ülkelerin belirlenmesinde OECD ülkeleri seçilmiştir. OECD ülkelerinin seçilme nedeni; OECD ülkelerinin dünyadaki sanayileşmiş, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere oluşmasıdır. Ayrıca ekonomik büyüklük ile sürdürülebilir yönetim arasında pozitif yönlü ilişki bulunduğu yönelik olarak literatürde çalışmaların olması (Dike ve Sam Dike, 2016; Güney, 2015; Hayaloğlu, Artan ve Demirel, 2019; İmamoğlu, 2022; İmamoğlu ve Özdemir, 2023; Selimoğlu ve Yazıcı, 2021) ülke seçiminde bu çalışmada etkili olmuştur. Bunun yanı sıra sürdürülebilir yönetim konusunun çok boyutlu olması ve çok sayıda kriteri bir arada değerlendirilebilen yöntemlerin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesinde kullanımının uygun olması (Bojković, Anić ve Pejčić-Tarle, 2011: 320) nedeniyle çalışmada ÇKKV yöntemleri kullanılmıştır.

Literatürde SGI verilerini kullanarak yapılan sınırlı çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalar (Bazzan, Álamos-Concha ve Rihoux, 2022; Croissant ve Pelke, 2022; Tosun ve Howlett, 2022) olarak verilebilir. OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesi için ÇKKV yöntemlerinden ENTROPİ ile TOPSİS yöntemlerini birlikte kullanan konuyla ilgili yazılmış herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmada hem

sistemik literatür taramasıyla ve hem de sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesi amacıyla ekonomik, sosyal ve çevre politikaları ile ilgili göstergelerin hepsinin çalışmaya dahil edilmesiyle bütünsel bir bakış açısı getirilmeye çalışılmıştır. Bu yönleriyle çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünden sonraki ikinci bölümde literatür incelemesi, üçüncü bölümde materyal ve metot, dördüncü bölümde bulgular başlıkları verilmiştir. Beşinci bölümde tartışma, altıncı bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Literatür İncelemesi

Literatür incelemesi sonucunda, yapılan bu çalışmayla benzer olarak yapılmış olan “sürdürülebilir yönetim” “sürdürülebilir yönetim performansı” anahtar kelimeleri ve ÇKKV yöntemlerinin birlikte kullanıldığı çalışmalar Tablo 1’de özet olarak verilmiştir. Bu çalışmaların dışında Türkçe literatürde Aytakin ve Gündoğdu (2021) çalışmalarında ülkelerin sürdürülebilir yönetim (SYG) düzeylerine göre incelenmesini, (Gazibey, Keser ve Gökmen, 2014; Gök ve Yiğit, 2017) şehirlerin sürdürülebilirliğini ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlar açısından incelenmesini, (Altıntaş, 2021; Çakın ve Ayçin, 2019) ülkelerin sürdürülebilirliği kapsamında çevresel performanslarının incelenmesini ele almıştır.

Türkçe literatürde özellikle işletmelerin kurumsal sürdürülebilirliğinin ölçülmesi ile ilgili farklı sektörlerde yapılmış çalışmaların yoğunluğu göze çarpmaktadır. Bu çalışmaların incelenme sebebi kurumsal sürdürülebilirlik başlığı altında firmaların “ekonomik, çevre ve sosyal” boyutlarının ele alınması ve ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansı konusunun da aynı başlıklar altında incelenmekte olmasıdır.

(Alp, Öztel ve Köse, 2015; Öztel, Köse ve Aytakin, 2012) kimya sektöründe faaliyette bulunan uluslararası bir firmanın kurumsal sürdürülebilirlik performansını, (Öztel, Aydın ve Köse, 2018) bir enerji firmasının kurumsal sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesini, (Akbulut 2019; Bektaş 2022; Ecer 2019; Gözkonan ve Küçükbay, 2019; Ömürbek, Aksoy ve Akçakanat, 2017; Terzioğlu, Temelli, Yaşar ve Özdemir, 2023) bankalarının sürdürülebilirlik performanslarının analiz edilmesini, (Ersoy, 2018) beyaz eşya sektöründe faaliyette bulunan bir firmanın kurumsal sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesini, (Noyan, 2023) enerji sektöründe faaliyette bulunan bir firmanın çevresel sürdürülebilirlik performansının analizini, (Çakır ve Perçin, 2013; Senir ve Büyükkeklik, 2017) lojistik sektöründe faaliyette bulunan firmaların sürdürülebilirlik raporlarını, (Korga ve Dirik, 2023; Tanç ve Gümrah, 2015) imalat sanayi sektöründe faaliyette bulunan işletmelerin çevresel performanslarını, (Özevin, 2022)

OECD Ülkelerinin Sürdürülebilir Yöntem Performansının Değerlendirilmesi

BİST şirketlerinin kurumsal sürdürülebilirlik performansını, (Yalçın ve Karakaş, 2019) enerji firmasının kurumsal sürdürülebilirlik performansını değerlendirmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde işletmelerin kurumsal sürdürülebilirliğinin ölçülmesi konusunda yapılan çalışmaların bankaların sürdürülebilirlik performanslarının analiz edilmesi konusunda yoğunlaştığı yorumunu yapabiliriz.

Tablo 1. Literatür İncelemesi

Yazar(lar)	Amaç	Yöntem	Bulgu(lar)
Brodny ve Tutak (2023)	AB ülkelerinin sürdürülebilir enerji ve iklim gelişiminin değerlendirilmesine yönelik geliştirilen metodolojiyi sunmak	CODAS, EDAS, TOPSIS, VIKOR ve WASPAS	Ekonominin sürdürülebilir kalkınmasının en yüksek ve istikrarlı düzeylerine sahip ülkeler İsveç ve Danimarka olarak tespit edilmiştir.
Badi, Stević ve Jibril (2022)	Kuzey Afrika'daki beş şehrin akıllı ve sürdürülebilir şehir kriterlerinin ağırlıklandırılması ve karşılaştırılması	FUCOM, MARCOS	Geliştirilen analize göre Rabat ve Kahire genel sıralamada ilk iki şehir olarak belirlenmiştir.
Chen (2020)	Çin'deki on üç büyük şehrin yaşanabilir kentsel çevresinin değerlendirilmesi ve önerilen modelin etkinliğinin ve fizibilitesinin gösterilmesi	Fuzzy Borda Method, TOPSIS	Sonuçlara göre Hangzhou'nun en yaşanabilir şehir olduğu, Pekin'in ise en kötü yaşanabilir kentsel çevreye sahip olduğu tespit edilmiştir.
Ozkaya ve Erdin (2020)	ANP ve TOPSIS tekniğine dayalı hibrit ÇKKV yaklaşımıyla akıllı ve sürdürülebilir şehirlerin değerlendirilmesi	ANP, TOPSIS	Sonuçlara göre akıllı yaşam en önemli kriter olurken, son sıradaki kriter akıllı yönetim olmuştur. Ülkelerin genel sıralamasında Tokyo, Londra ve New York ilk üçte yer almıştır.
Yi, Li ve Zhang (2019)	13 şehrin sürdürülebilirliğinin ekonomi, toplum ve çevre boyutu açısından değerlendirilmesi	IOWA	Pekin ve Tianjin dışındaki şehirlerin çoğunun sürdürülebilir kalkınmasının zayıf olduğu tespit edilmiştir.
Yi, Li ve Li, L. (2018)	Çin'in Liaoning eyaletindeki 14 şehrin sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesi	MCDM, Stokastik Simülasyon	Liaoning eyaletindeki yalnızca iki şehrin (Shenyang ve Dalian) sürdürülebilirliğinin

			mükemmel olmasa da daha iyi bir gelişme ivmesi gösterdiği tespit edilmiştir.
Anand, Rufuss, Rajkumar ve Suganthi (2017)	Hindistan için akıllı şehirlerdeki sürdürülebilirlik göstergelerinin MCDM yaklaşımı kullanılarak değerlendirilmesi	Fuzzy AHP, DEA	Politika yapıcıların ve yöneticilerin, ülkenin ekonomik refahını sağlamak için ekonomik kalkınmaya ve enerjiye yönelik politikalar tasarımları gerektiği bulunmuştur.

Tablo 1’de verilen literatür incelemesindeki çalışmalar incelendiğinde yapılan çalışmaların daha çok şehirlerin sürdürülebilir performansının tespit edilmesine yönelik olarak yapıldığı, bununla birlikte ÇKKV yöntemlerinden güncel olanların da (FUCOM, MARCOS) tercih edildiği görülmektedir.

Materyal ve Metot

Bu bölümde çalışmada kullanılan veri seti, analizlerde kullanılmış olan kriterler ve yöntemler ile karşılaştırmalarda kullanılan ülkelerle ilgili bilgiler verilmiştir.

Kullanılan Veri Seti

Çalışmada kullanılan veriler 2022 yılına ait olup; SGI web adresinden “ SGI Sustainable Governance Indicators” elde edilmiştir. En güncel ve yayınlanmış olan veri 2022 yılına ait olup, bu nedenle 2022 yılının veri seti kullanılmıştır. OECD ülkeleri ile ilgili herhangi bir veri eksikliği olmaması nedeniyle tüm ülkeler çalışmaya dahil edilmiştir.

Kullanılan Analiz Yöntemleri

Çalışmada ÇKKV yöntemlerinden ENTROPİ ve TOPSİS kullanılmıştır. OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesinde ilk olarak ENTROPİ yöntemi ile kriterlerin önem düzeyleri bulunmuş, daha sonra ise TOPSİS yöntemi ile de ülkelerin sıralaması elde edilmiştir. ENTROPİ yöntemi kriterlerin önem düzeylerinin hesaplanmasında objektif bir yöntem olması ve uygulama adımlarının basit olması sebebiyle tercih edilmiş, TOPSİS yöntemi ise anlaşılabilirliğinin kolay olması ve karmaşık hesaplamalar içermemesi nedeniyle tercih edilmiştir (Ayçin, 2019: 238).

Entropi Yöntemi

ENTROPİ yöntemi günümüzde birçok bilim dalında yaygın olarak kullanılmakta olup, Shannon (1948) tarafından enformasyon teorisi açısından tanımlanmıştır. ENTROPİ yöntemi literatürdeki önem ağırlıklarını hesaplayan yöntemlerden objektif olanlar içerisinde yer almaktadır (Ayçin, 2019: 122).

ENTROPİ yönteminin çözümü 5 adımda verilmektedir.

1. İlk olarak bütün alternatif ve kriterlerin yer aldığı karar matrisi düzenlenir. Karar matrisi eşitlik 1’de verilmektedir:

$$E = [Z_{ij}]_{m \times n} = \begin{bmatrix} Z_{11} & Z_{12} & \cdots & Z_{1n} \\ Z_{21} & Z_{22} & \cdots & Z_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ Z_{m1} & Z_{m2} & \cdots & Z_{mn} \end{bmatrix} \quad (1)$$

2. Karar matrisindeki değerler eşitlik 2 (fayda yönlü kriterler) ve eşitlik 3 (maliyet yönlü kriterler) kullanılarak standartlaştırılır. Eşitliklerdeki r_{ij} değerleri, karar matrisindeki Z_{ij} değerinin standartlaştırılmış biçimidir.

$$r_{ij} = \frac{z_{ij}}{\max_j(z_{ij})} \quad (2)$$

$$r_{ij} = \frac{\min_j(z_{ij})}{z_{ij}}, \quad \min_j(z_{ij}) \neq 0 \quad (3)$$

3. Eşitlik 4 ile standartlaştırılmış değerler normalize hale getirilir. Eşitlik 4’teki t_{ij} değeri r_{ij} değerinin normalize edilmiş biçimidir.

$$t_{ij} = \frac{r_{ij}}{\sum_{i=1}^m r_{ij}} \quad (4)$$

4. Kriterlerin entropi değeri (H_j) eşitlik 5 ile hesaplanır.

$$H_j = - \frac{\sum_{i=1}^m t_{ij} \ln(t_{ij})}{\ln(m)} \quad (5)$$

5. Son olarak kriterlerin ağırlığı (w_j) eşitlik 6 ile belirlenir.

$$w_j = \frac{1-H_j}{\sum_{j=1}^n (1-H_j)} \quad (6)$$

TOPSİS Yöntemi

TOPSİS yöntemi Hwang ve Yoon tarafından 1980 yılında geliştirilen ve birçok alanda uygulanan ÇKKV yöntemlerinden biridir. Yöntem en ideal karar alternatifinin pozitif ideal çözüme yakın, negatif ideal çözüme ise uzak olmasını belirtmektedir. Uzaklık değerlerinin karşılaştırılmasıyla karar alternatifleri sıralanmaktadır (Ayçin, 2019: 238).

TOPSİS yönteminin çözümü 9 aşamadan oluşmaktadır.

1. Karar matrisinin satırlarında karar değerleri; sütunlarında ise değerlendirme kriterleri bulunur.

$$[A_{ij}]_{m \times n} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} \quad (7)$$

2. Standart karar matrisi, eşitlik (7)'deki A karar matrisinin normalize edilmesiyle elde edilir. Normalizasyon işlemi Eşitlik (8)'de gösterilmiştir.

$$r_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sqrt{\sum_{k=1}^m a_{kj}^2}} \quad (i = 1, 2, \dots, m \text{ ve } j = 1, 2, \dots, n) \quad (8)$$

3. r_{ij} değerleri bulunduktan sonra oluşturulan standart karar matrisinin genel gösterimi eşitlik (9)'da gösterilmiştir.

$$R_{ij} = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & \dots & r_{1n} \\ r_{21} & r_{22} & \dots & r_{2n} \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ r_{m1} & r_{m2} & \dots & r_{mn} \end{bmatrix} \quad (9)$$

4. Ağırlıklandırılmış Standart Karar Matrisi (V) eşitlik (10)'da verilmektedir.

$$V_{ij} = \begin{bmatrix} w_1 r_{11} & w_2 r_{12} & \dots & w_n r_{1n} \\ w_1 r_{21} & w_2 r_{22} & \dots & w_n r_{2n} \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ w_1 r_{m1} & w_2 r_{m2} & \dots & w_n r_{mn} \end{bmatrix} \quad (10)$$

5. İdeal çözüm değerleri, “Pozitif İdeal Çözüm” ve “Negatif İdeal Çözüm” değerleri olmak üzere iki şekilde verilir. Maksimizasyon yönlü bir amaçsa, pozitif ideal çözümün elde edilebilmesi için V matrisindeki ağırlıklandırılmış değerlendirme kriterlerinin en büyükleri, (ilgili değerlendirme faktörü minimizasyon yönlü ise en küçüğü) seçilir. Pozitif ideal çözüm değerleri eşitlik (11)’de verilmektedir.

$$A^* = \left\{ \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \right\} \quad (11)$$

$$A^* = \{v_1^*, v_2^*, \dots, v_n^*\}$$

6. Minimizasyon yönlü bir amaçsa, negatif ideal çözümün elde edilebilmesi için V matrisindeki ağırlıklandırılmış değerlendirme kriterlerinin en küçükleri, (ilgili değerlendirme faktörü minimizasyon yönlü ise en büyüğü) seçilir. Negatif ideal çözüm değerleri eşitlik (12)’de verilmektedir.

$$A^- = \left\{ \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \right\} \quad (12)$$

$$A^- = \{v_1^-, v_2^-, \dots, v_n^-\}$$

7. Koordinat düzlemindeki x ve y değerleri ile gösterilen iki nokta arasındaki mesafenin hesaplanmasında eşitlik (13) kullanılır.

$$d_{ij} = \sqrt{\sum_{k=1}^n (x_{ik} - x_{jk})^2} \quad (13)$$

8. Karar alternatiflerinin her biri için ideal ve ideal olmayan noktalara olan uzaklığın bulunabilmesi için Eşitlik (14) ve Eşitlik (15) kullanılmaktadır.

$$S_i^* = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^*)^2} \quad (14)$$

$$S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^-)^2} \quad (15)$$

9. Pozitif ideal çözüme göreli yakınlık değeri Eşitlik (16)’dan yararlanılarak bulunur.

$$C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^- + S_i^*} \quad (16)$$

Kullanılan Kriterler

Sürdürülebilir yönetim ekonomi, sosyal ve çevre olmak üzere üç gösterge ile ifade edildiği için, bu çalışmada da OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının değerlendirilmesinde bu üç gösterge ile ilgili kriterler ÇKKV yöntemlerine uygun olacak şekilde karar kriterleri olarak kullanılmıştır. Kullanılan ana ve alt kriterler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sürdürülebilir Yönetim Kriterleri

Ana Kriterler	Alt Kriterler ve Kodları
Ekonomi Politikaları	Ekonomi (C11)
	İşgücü Piyasaları (C12)
	Vergiler (C13)
	Bütçeler (C14)
	Araştırma, inovasyon ve altyapı (C15)
	Küresel Finans Sistemi (C16)
Sosyal Politikalar	Eğitim (C21)
	Sosyal Katılım (C22)
	Sağlık (C23)
	Aileler (C24)
	Emeklilik (C25)
	Entegrasyon (C26)
	Güvenli Yaşam (C27)
	Küresel Eşitsizlikler (C28)
Çevre Politikaları	Çevre (C31)
	Küresel Çevre Koruma (C32)

Bu çalışmada ana kriterler olarak ekonomi politikaları, sosyal politikalar ve çevre politikaları kullanılmıştır. Ekonomi politikaları ana kriterinin alt kriterleri olarak ekonomi, işgücü piyasaları, vergiler, bütçeler, araştırma, inovasyon ve altyapı, küresel finans sistemi kullanılmış; sosyal politikalar ana kriterinin alt kriterleri olarak eğitim, sosyal katılım, sağlık, aileler, emeklilik, entegrasyon, güvenli yaşam ve küresel eşitsizlikler kullanılmış; çevre politikaları ana kriterinin alt kriterleri olarak çevre ve küresel çevre koruma kullanılmıştır.

Kullanılan Alternatiflerin Belirlenmesi

Çalışmada Türkiye ile karşılaştırılacak ülkeler OECD ülkeleri olarak seçilmiştir. OECD ülkelerinin seçilmesinin nedeni, dünyadaki sanayileşmiş, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere oluşturmaktır. Ayrıca ekonomik büyüklük ile sürdürülebilirlik arasında pozitif yönlü ilişki bulunduğu yönelik olarak literatürdeki çalışmalar (Dike ve Sam Dike 2016; Güney 2015; Hayaloğlu, Artan ve Demirel, 2019; İmamoğlu, 2022; İmamoğlu ve Özdemir, 2023; Selimoğlu ve Yazıcı, 2021) ülke seçiminde bu çalışmada etkili olmuştur. Bu kapsamda 24 tane OECD

OECD Ülkelerinin Sürdürülebilir Yöntem Performansının Değerlendirilmesi

ülkesi çalışma kapsamına alınmıştır. Bu kapsamda ülkeler ÇKKV yöntemlerine göre sıralaması yapılacak alternatifler olarak belirlenmiştir. Ülkeler için verilen kodlar Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3. Karşılaştırılan G20 Ülkeleri

Ülkeler	Alternatif Kodu
Türkiye	A1
ABD	A2
Kanada	A3
Fransa	A4
Hollanda	A5
Belçika	A6
Lüksemburg	A7
Almanya	A8
İtalya	A9
Portekiz	A10
İngiltere	A11
Danimarka	A12
İrlanda	A13
Yunanistan	A14
İsviçre	A15
Avusturya	A16
İsveç	A17
İzlanda	A18
Norveç	A19
İspanya	A20
Japonya	A21
Finlandiya	A22
Avustralya	A23
Yeni Zelanda	A24

Bulgular

OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansının bulunmasında kullanılacak kriterlerin ve karşılaştırma yapılan alternatiflerin belirlenmesi ile 2022 yılına ait; “Sustainable Governance Indicators” web adresinden ülkelerle ilgili veri elde edilerek Tablo 4'te yer alan karar matrisi düzenlenmiştir. Matristeki alt kriterlerden fayda yönlü olanlar max, maliyet yönlü olanlar ise min şeklinde kullanılmıştır.

Tablo 4. OECD Ülkeleri Sürdürülebilir Yönetim Performansı Karar Matrisi

	Ekonomi Politikaları				Sosyal Politikalar								Çevre Politikaları			
	Ekonomi (max)	İşgücü piyasaları (max)	Vergiler (min)	Bütçeler (max)	Araştırma, inovasyon ve altyapı (max)	Küresel finans sistemi (max)	Eğitim (max)	Sosyal katılım (max)	Sağlık (max)	Aileler (max)	Emeklilik (min)	Entegrasyon (max)	Güvenli yaşam (max)	Küresel eşitsizlikler (min)	Çevre (max)	Küresel çevre koruma (max)
Türkiye	4,5	5	5,1	5,9	4,1	5,7	4,4	4,1	6	3,4	5,5	5,7	4,2	8,5	3,7	4,5
ABD	7,2	7,6	4,7	2,7	7,6	6	6,9	5,4	6,1	6	5,8	7,1	4,8	4,9	5,3	3,6
Kanada	7,1	7,3	6,6	5,1	5,8	7,5	8,4	7	7,5	6,5	6,8	9,2	7	5,7	6,3	5,2
Fransa	7,8	6,8	6,1	4	6,9	7	6,8	6,7	6,8	8,9	5,7	6,4	6,6	6,7	7,3	8,2
Hollanda	7,4	7,7	5,7	5,9	7,7	7,2	6,4	6,6	6,5	6,9	7,2	6,5	6,8	6,2	5,8	6,3
Belçika	6,5	6,7	5,6	4,3	6,1	7,6	6,3	7,3	6,4	7,8	6,3	6,3	6,8	4,9	5,3	5,6
Lüksemburg	7,8	7,7	6,7	7,5	6,3	6,4	6,1	7,9	7,8	8	6,8	7,5	8	9,5	7,1	7,9
Almanya	7,1	8,4	6,3	5,7	8,3	7,9	7,2	7,2	7,3	6,5	5,7	7	6,9	8,8	7,1	7,9
İtalya	7,1	5,7	5,1	4,3	5,1	6,7	5,9	6,2	7,3	5,1	4,8	6,7	6,8	4,9	6,5	6,8
Portekiz	6,6	6,8	5,4	4,9	5,7	6,5	5,9	5,6	5,9	6,9	5,6	7,9	7,7	3,9	6,2	6,5
İngiltere	7	7,8	6,3	5,3	6	6,5	6,9	6,4	6,5	6,5	6,6	8	7,2	6,6	7,6	7,6
Danimarka	8	8,5	7,2	7,5	8	7,9	6,9	7,8	7,8	7,7	7,8	7,4	7,6	8,6	7,8	8,3
İrlanda	8,9	7,5	7,2	6,3	5,5	6,6	6,3	6,9	6,3	6,8	7	8,2	7	6,1	6,9	5,9
Yunanistan	5	4	4,4	3,5	4,5	4	5,3	5,2	5,2	5,1	4,6	6,1	5,7	3,6	4,8	4,7
İsviçre	7,3	8,4	6,8	7,9	7,2	7,2	7,2	7,4	7,5	4,8	7,2	7	8,6	6,1	7	8
Avusturya	7,1	6,5	5,3	5,7	6,9	7	5,9	7	7,1	6,5	5,8	5,9	7,9	4,6	6,6	5,9
İsveç	8	6,2	7	7,6	8,8	8,5	7,4	7,3	7	8,8	7,2	6	6,3	10	8,1	9,5
İzlanda	6,2	6,9	5,6	4,5	6,7	6,1	6,5	7,3	6,6	9,1	7,2	7,7	7,7	4,4	6,4	4
Norveç	6,3	8	6,5	7,2	6,4	7,8	7,2	7,8	7,1	8,1	8,1	7,4	8,5	9	7,4	8,6
İspanya	7,1	5,5	5,8	4,4	5,6	6,5	7,1	6,6	7,5	6,6	6,1	7,5	7,2	5,3	6,6	7,3
Japonya	5,3	7,5	5,2	2,4	7,3	5,5	6,5	4,3	6,8	5,5	5,1	5,5	8,3	5,8	5,8	6,6
Finlandiya	7,3	6,4	7,8	6,3	7,6	7,9	7,6	7,2	6,9	7,6	7,4	6,9	8,2	6,4	7,3	8,2
Avustralya	6,2	7,1	5,8	5,5	5,4	6,3	6,4	5,4	6,6	6,7	6,4	8	7,4	4,6	4,7	4,7

ENTROPİ yöntemi ile Tablo 2’de yer alan on altı kriterin önem düzeyleri bulunmuştur. Kriterlerin önem düzeyleri Tablo 5’teki gibidir. Buna göre en yüksek öneme sahip kriterler bütçeler (C14), küresel eşitsizlikler (C28) ve küresel çevre koruma (C32) şeklinde olmuştur.

Tablo 5. Kriterlerin Önem Düzeyleri

	w_j
C11	0,0392
C12	0,0503
C13	0,0374
C14	0,1539
C15	0,0657
C16	0,0404
C21	0,0285
C22	0,0502
C23	0,0176
C24	0,0795
C25	0,0395
C26	0,0312
C27	0,0449
C28	0,1529
C31	0,0544
C32	0,1135

Tablo 5’te hesaplanmış olan önem düzeylerine göre ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansları TOPSİS yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 6’daki gibi bir sıralama elde edilmiştir. Sıralamaya göre OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performansında ilk üç sıralamada İsviçre (A15), Finlandiya (A22) ve Yeni Zelanda (A24) yer almıştır. Türkiye (A1) ise OECD ülkeleri arasında 24. sıradadır.

Tablo 6. Alternatif Ülkelerin Sıralanması

Alternatifler	Q_i	Sıralama
Türkiye (A1)	0,3615	24
ABD (A2)	0,4240	22
Kanada (A3)	0,5322	18
Fransa (A4)	0,5218	19
Hollanda (A5)	0,5920	8
Belçika (A6)	0,5381	16
Lüksemburg (A7)	0,5473	15
Almanya (A8)	0,5020	20
İtalya (A9)	0,5338	17
Portekiz (A10)	0,6177	5
İngiltere (A11)	0,5608	12
Danimarka (A12)	0,6012	6
İrlanda (A13)	0,5968	7
Yunanistan (A14)	0,4831	21
İsviçre (A15)	0,6999	1
Avusturya (A16)	0,6352	4
İsveç (A17)	0,5632	11

İzlanda (A18)	0,5479	14
Norveç (A19)	0,5703	9
İspanya (A20)	0,5519	13
Japonya (A21)	0,4179	23
Finlandiya (A22)	0,6593	2
Avustralya (A23)	0,5697	10
Yeni Zelanda (A24)	0,6439	3

Tartışma

Yapılan analiz sonuçlarına göre kriterlerin önem düzeyleri bütçeler (C14), küresel eşitsizlikler (C28) ve küresel çevre koruma (C32) şeklinde sıralanmıştır. Alt kriterlere bakıldığında bütçeler alt kriteri ekonomi politikaları ana kriterinin; küresel eşitsizlikler alt kriteri sosyal politikalar ana kriterinin ve küresel çevre koruma alt kriteri çevre politikaları ana kriterinin göstergeleridir. Buna göre sürdürülebilir yönetim ana kriterlerinden her bir boyut ile ilgili kriter önemli bulunmuştur. Özellikle son yıllarda sürdürülebilir yönetim ve sürdürülebilirlik konularının önem kazanmasının ülkelerin öncelik verdiği noktalara, dolayısıyla da bu durumun sürdürülebilir yönetim konusu ile ilgili göstergelere yansıdığı ve ülkelerin her bir boyuta ayrı ayrı önem verdiği yorumu yapılabilir.

Diğer yandan çalışmada OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performans sıralamasında ilk üç ülke olarak İsviçre, Finlandiya ve Yeni Zelanda belirlenmiş, Türkiye ise 24 ülke arasında son sırada yer almıştır. Bu kapsamda OECD ülkeleri arasında sürdürülebilir yönetim performans sıralamasında Türkiye kendine son sırada yer bulabilmiştir. Türkiye’de özellikle son zamanlarda izlenen politikalar doğrultusunda düşük karbon emisyon salınımından dolayı fosil yakıtlara önemli bir alternatif olarak önerilen yeni nesil yenilenebilir enerji kaynaklarının Türkiye özelinde sürdürülebilir bir enerji kaynağı olarak kullanılabilmesi, enerji üretim ve kullanımının etkinliğinin artırılması, tüketimin azaltılması, fosil kaynakların çevreyle dost olacak şekilde kullanılması (İşeri ve Özen, 2012) gibi yapılan birçok düzenlemeden bahsedilebilir. Ancak OECD ülkeleri arasında Türkiye’nin sürdürülebilir yönetim konusunda istenilen sıralamada olmaması sürdürülebilirlik ile ilgili yapılan düzenlemelerin yetersiz kaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Bu kapsamda İsviçre, Finlandiya ve Yeni Zelanda’nın sürdürülebilirlikle ilgili çalışmalarından örnekler bakarsak; İsviçre özellikle çevrenin korunması konusunda yasal düzenlemelerin yanı sıra teknolojik yenilikleri de kullanarak yenilikçi çözümler üreten çalışmalar da yürütmektedir. Küresel ısınmanın olumsuz etkilerini yavaşlatılmak amacıyla güneş ışınlarını yansıtabilen ve atmosferdeki karbonu emebilen teknolojilerin geliştirilmesi

önerisi Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nda gündeme taşınmıştır. Bununla birlikte İsviçre eğitim sisteminde özellikle çevre eğitimi konusu oldukça önemli bulunmaktadır. 1980 yıllarında yükseköğretimde çevreyle ilgili programlar açılmaya başlanmış, 1990 yıllarında disiplinlerarası araştırma programlarının desteklenmeye başlandığı ve çevre teknolojileri ile çevre eğitimi konularının öncelikli alanlar arasında yer aldığı ifade edilmektedir (Bek, 2019).

Finlandiya Temiz-teknoloji “cleantech” isimli bir çevre programı geliştirmiştir. Dünya Ekonomik Forumunda yayınlanan Çevresel Sürdürülebilirlik Endeksi'ne göre, Finlandiya 146 ülke arasında birkaç kez birinci seçilmiştir. Özellikle bilim ve teknoloji, su kalitesi ve çevre yönetiminin verimliliği göstergelerinde başarılı olmuştur. Ayrıca kentsel atık sorunu çözümlenmiş olup, temiz teknolojiler ve yenilenebilir enerji kaynakları konusunda yatırım ve ihracat artışının artacağı öngörülmekte; uzmanlar, yenilenebilir enerji kaynakları ile elde edilen elektrik harcamasının 2030 yılına kadar beş kat artacağını öngörmektedir (Öktem, 2009).

Yeni Zelanda ise 2022 Çevresel Sürdürülebilirlik Endeksi'ne göre 180 ülke içerisinde 26. sırada yer almıştır. Uluslararası düzeyde yapılan yaşanabilir kentler endeks çalışmaları incelendiğinde de yaşam kalitesi, sağlık ve refah, suç ve güvenlik, kültür ve sosyal yaşam, ekonomik refah, çevre, toplu taşıma ve konsey karar alma süreçleri kriterleri kapsamında Yeni Zelanda, Avusturya, İsveç, Almanya, İsviçre, Avustralya ve Kanada'nın çoğunlukla ilk on sırada yer alan ülkeler olduğu görülmektedir.

Literatürde yapılmış olan benzer çalışmalardan Aytakin ve Gündoğdu (2021) OECD ve AB ülkelerinin sürdürülebilir yönetim düzeylerine göre farklılıklarının incelenmesini amaçlamıştır. Elde edilen sonuçlara göre, en önemli kriterler yürütmenin hesap verebilirliği ve hukukun üstünlüğü kriterleri olmuştur. İlk sırada İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, Almanya ve İsviçre bulunurken; son üç sırada yer alan ülkeler Romanya, Macaristan ve Türkiye'dir. Çalışmamızda ise kriterlerin önem düzeylerine bakıldığında bütçeler, küresel eşitsizlikler ve küresel çevre koruma şeklinde bir sıralama elde edilmiştir. Ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performans sıralamasında da ilk üç ülke olarak İsviçre, Finlandiya ve Yeni Zelanda olarak bir sıralama belirlenmiş, Türkiye ise 24 ülke arasında son sırada yer almıştır. Ülke sıralamaları incelendiğinde İsviçre'nin sürdürülebilir yönetim performansı açısından sıralamasının her iki çalışmada da benzer sonuçlar verdiği yorumu yapılabilir. Ünlükaplan ve Canıkalp, (2019) 2014- 2018 yılları arasında sürdürülebilir yönetim göstergelerinin kullanılmasıyla, Avrupa Birliği ülkeleri ile Türkiye'nin konumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Türkiye, Malta, Macaristan, İtalya, İspanya ve Polonya “ikinci en kötü” grupta, Slovakya, Slovenya, Portekiz, Hırvatistan, Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum

Yönetimi “birinci en kötü” grupta yer almıştır. Lüksemburg, Birleşik Krallık, Finlandiya, Danimarka, Belçika, Avusturya, Hollanda “ikinci en iyi” grupta, Fransa, İrlanda, Litvanya, Letonya, Almanya, Estonya “birinci en iyi” grupta yer almıştır. Literatürde yapılan benzer çalışmalar ile yapılan bu çalışmada ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansının sıralaması incelendiğinde ilk sıralarda yer alan ülkelerin özellikle sosyo-politik ve ekonomik yaşamda iyi konumda olan gelişmiş ülkeler olduğu tespit edilmiştir. Bahsi geçen bu ülkelerin sürdürülebilir yönetim konusunda projeler geliştiren ve sürdürülebilirlik politikalarını benimseyen ve uygulayan gelişmiş ülkeler oldukları söylenebilir. Bu durumda ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyi ile sürdürülebilir yönetim performansı arasındaki ilişkinin pozitif yönlü olduğu yorumu yapılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada OECD ülkelerinin sürdürülebilir yönetim performanslarının sıralaması yapılmıştır. ÇKKV yöntemlerinden ENTROPİ kullanılarak kriterlerin önem düzeyleri bulunmuş, TOPSİS yöntemi kullanılarak da ülkelerin sürdürülebilir yönetim performans sıralaması yapılmıştır.

Yapılan çalışmanın ülke yöneticileri açısından ülkelerin sürdürülebilir yönetim anlayışının iyileştirilmesinde önemli bir kaynak olarak başvurulabileceği ve ülkelerin ekonomik, sosyal ve çevre politikaları açısından ilgili kriterlerde daha iyi bir noktaya ulaşması amaçlanabilir. Özellikle SGI verilerinin düzenli bir şekilde yayınlanması sonucu ülkelerin performans değişikliklerinin izlenebilmesi, sürdürülebilir yönetim konusunda yatırımların yönlendirilmesi ve uzun vadede politikaların geliştirilmesi açısından da çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Örneğin, Türkiye'nin sürdürülebilir yönetim performansının istenilen düzeylerde olabilmesi için Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan “İklim Değişikliği Programı” ile yenilenebilir enerji kullanımının özendirilmesi, tüketicilerde ve endüstride enerji verimliliği konusuna önem verilmesi, araçlardan yayılan karbon dioksit emisyonlarının ve atık depolamadan kaynaklanan emisyonların azaltılması ve çevreye duyarlı yakıtların kullanımı gibi tedbirlerin teşvik edilmesi sağlanabilir. Bununla birlikte elektrikli araçların kullanımının yaygınlaştırılması ile Türkiye'de elektrikli araçlar ve şarj istasyonlarına yönelik düzenlemelerin yapılması, altyapının geliştirilmesi ile sürdürülebilir anlayışın oluşmasına katkı sağlayabilir. Bu uygulamaların Türkiye'de yaygınlaştırılması ve Türkiye'de iklim politikasının yeniden revize edilmesinin Türkiye'nin de sürdürülebilirlik konusunda daha iyi noktalara gelmesi açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın da bazı açılardan sınırlılıkları bulunmaktadır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı ÇKKV yöntemleriyle bu yöntemlerin bütünleşik formları kullanılarak farklı çalışmalar yapılabilir. Literatür incelemesi (Tablo 1) tablosunda olmayan farklı ve güncel ÇKKV yöntemleri kullanılarak ülkelerin sürdürülebilir yönetim performansları bulunarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Bu çalışmada belirlenen on altı kriterle ilgili yıllara göre son yayınlanmış olan 2022 verilerinden faydalanılmıştır. Henüz 2023 yılına ait veri yayınlanmamış olduğu için kullanılamamıştır.

Diğer yandan yapılan bu çalışmada sürdürülebilir yönetim konusunda ekonomi, sosyal ve çevre politikalarının her biriyle ilgili alt kriterler ele alınmıştır. Ülkelerin sürdürülebilir yönetim performanslarının değerlendirileceği gelecek çalışmalarda sürdürülebilir yönetim boyutlarının alt kriterleriyle ilgili kapsamlı olarak yapılacak çalışmaların sonuçları karşılaştırılabilir. Bu çalışmada ÇKKV yöntemlerinden objektif olanlar tercih edilmiş olup, özellikle sosyal politikalar boyutunun sosyal bir boyut olması nedeniyle bu boyut özelinde yapılacak çalışmalarda uzman görüşlerinin alındığı subjektif yöntemler kullanılarak farklı çalışmalar yapılabilir ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

Yazar Katkıları: Bu çalışmada yer alan metnin tamamı tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Beyanı: Çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akbulut, O. Y. (2019). CRITIC ve EDAS yöntemleri ile İş Bankası'nın 2009-2018 yılları arasındaki performansının analizi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 249-263.
- Alp, İ., Öztel, A., ve Köse, M. S. (2015). ENTROPİ tabanlı MAUT yöntemi ile kurumsal sürdürülebilirlik performansı ölçümü: Bir vaka çalışması. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-81.
- Altıntaş, F. F. (2021). Ülkelerin çevre performanslarının CODAS ve TOPSIS yöntemleri ile ölçülmesi: G7 grubu ülkeleri örneği. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(59), 544-559.
- Anand, A., Rufuss, D. D. W., Rajkumar, V., ve Suganthi, L. (2017). Evaluation of sustainability indicators in smart cities for India using MCDM approach. *Energy Procedia*, 141, 211-215.
- Ayçin E. (2019). *Çok kriterli karar verme bilgisayar uygulamalı çözümler*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Ayçin, E., ve Çakın, E. (2019). Ülkelerin çevresel performanslarının çok kriterli karar verme yöntemleri ve bulanık mantık tabanlı bir yaklaşım ile bütünleşik olarak değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(3), 631-656.

- Aytekin, A., ve Gündoğdu, H. G. (2021). OECD ve AB üyesi ülkelerin sürdürülebilir yönetim düzeylerine göre SWARA tabanlı TOPSIS-SORT-B ve WASPAS yöntemleriyle incelenmesi. *Öneri Dergisi*, 16(56), 943-971.
- Badi, I., Stević, Ž., & Jibril, M. L. (2022). *Using the MCDM approach to evaluate smart and sustainable cities*. PaKSoM 2022, 73.
- Bazzan, G., Álamos-Concha, P., & Rihoux, B. (2022). Identifying diverse paths toward successful policy performance in Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) and European Union countries: A Qualitative Comparative Analysis (QCA) exploitation of the Sustainable Governance Indicators (SGI) data. *European Policy Analysis*, 8(2), 178-208.
- Bek, N. (2019). Çevresel performans endeksi ve sürdürülebilir yönetim göstergeleri kapsamında ülke karşılaştırması: Türkiye ve İsviçre örneği. *International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences*, 3(2), 36-45.
- Bektaş, S. (2022). Türkiye'deki kamu sermayeli bankaların sürdürülebilirlik performanslarının Hibrit ÇKKV model ile değerlendirilmesi: 2014-2021 dönemi MEREC-ARAS modeli örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 426-442.
- Bojković, N., Anić, I. ve Pejčić-Tarle, S. (2010). One solution for cross-country transport-sustainability evaluation using a modified ELECTRE method. *Ecological Economics*, 69(5), 1176-1186.
- Brodny, J., ve Tutak, M. (2023). Assessing the energy and climate sustainability of European Union Member States: An MCDM-based approach. *Smart Cities*, 6(1), 339-367.
- Chen, Z. (2020). Evaluating sustainable liveable city via multi-MCDM and hopfield neural network. *Mathematical Problems in Engineering*, 2020, 1-11.
- Croissant, A., & Pelke, L. (2022). Measuring policy performance, democracy, and governance capacities: A conceptual and methodological assessment of the sustainable governance indicators (SGI). *European Policy Analysis*, 8(2), 136-159.
- Çakir, S., ve Perçin, S. (2013). Çok kriterli karar verme teknikleriyle lojistik firmalarında performans ölçümü. *Ege Akademik Bakış* 13(4), 449.
- Dike, S., ve Sam Dike, V. N. (2016). Decoupling energy development, economic growth and environmental sustainability in African States: The tradeoffs, International conference on Energy, *Environment and Economics*, 16-18 August 2016: 186-95.
- Ecer, F. (2019). Özel sermayeli bankaların kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesine yönelik çok kriterli bir yaklaşım: Entropi-ARAS bütünleşik modeli. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 365-390.
- Ersoy, N. (2018). Entropy tabanlı bütünleşik ÇKKV yaklaşımı ile kurumsal sürdürülebilirlik performans ölçümü. *Ege Academic Review*, 18(3), 367-385.
- Gazibey, Y., Keser, A., ve Gökmen, Y. (2014). Türkiye'de illerin sürdürülebilirlik boyutları açısından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69(3), 511-544.
- Gök, M., ve Yiğit, S. (2017). Türkiye'deki büyükşehirlerin sürdürülebilirlik kriterleri açısından incelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 253-273.
- Gözkonan, Ü. H., ve Küçükbay, F. (2019). Katılım bankaları ile geleneksel bankaların ÇKKV yöntemleri ile performans değerlendirilmesi: TOPSIS ve GRİ İLİŞKİSEL ANALİZ

- yöntemleri ile karşılaştırmalı analiz. *International Journal of Economic & Administrative Studies*, (25), 71-94.
- Güney, T. (2015). Yönetişim ve sürdürülebilir kalkınma: OECD ülkeleri üzerine bir panel veri analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 349-363.
- Hayaloğlu, P., Artan, S., ve Demirel, S. K. (2019). Sürdürülebilir gelişme bağlamında çevresel-sosyal faktörler ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiler. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 52-66.
- İmamoğlu, İ. K. (2022). Yönetişim, girişimcilik ve ekonomik büyüme: Bir panel nedensellik analizi. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 5(2), 304-317.
- İşeri, E., ve Özen, C. (2013). Türkiye'de sürdürülebilir enerji politikaları kapsamında nükleer enerjinin konumu. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (47), 161-180.
- Korga, S., ve Dirik, C. (2023). Geliştirilmiş ENTROPİ tabanlı TOPSIS yöntemiyle imalat sektöründe sürdürülebilirlik performansı ölçümü ve bir gösterge seti önerisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 561-577.
- Noyan, E. (2023). Çevresel sürdürülebilirlik performansının bütünleşik analizi: Zorlu Enerji örneği. *Finansal Piyasaların Evrimi-II*, 95-104.
- Ozkaya, G., ve Erdin, C. (2020). Evaluation of smart and sustainable cities through a hybrid MCDM approach based on ANP and TOPSIS technique. *Heliyon*, 6(10).
- Öktem, K. (2009). Kalkınmada yenilikçi topluma Finlandiya örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.133-156.
- Ömürbek, V., Aksoy, E., ve Akçakanat, Ö. (2017). Bankaların sürdürülebilirlik performanslarının ARAS, MOOSRA ve COPRAS yöntemleri ile değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 14-32.
- Özevin, O. (2022). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının ENTROPİ ve TOPSİS yöntemleriyle ölçülmesi: BIST şirketleri üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (95), 75-98.
- Öznel, A., Köse, M. S., ve AYTEKİN, İ. (2012). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümü için çok kriterli bir çerçeve: Henkel örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4), 32-44.
- Öznel, A., Aydın, B., ve Köse, M. S. (2018). ENTROPİ tabanlı TOPSIS yöntemi ile enerji sektöründe kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümü: Akenerji örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(24), 1-24.
- Schraad-Tischler, D., ve Seelkopf, L. (2016). Concept and methodology: Sustainable governance indicators. Bertelsmann Foundation.
- Stiftung, B. (2011). Sustainable governance indicators 2011. Gütersloh: Bertelsmann.
- Selimoğlu, S. K., ve Yazıcı, R. (2021). Türkiye'de kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos 2021 Özel Sayı, 113-136.
- Senir, G., ve Büyükkelik, A. (2017). Sürdürülebilirlik raporlaması ve lojistik şirketler üzerine bir uygulama. *The International New Issues in Social Sciences*, 5(5), 119-138.
- Tanç, A., ve Gümrah, A. (2015). Sürdürülebilirlik raporlaması ve çevresel performans: Borsa İstanbul'da bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 258-273.

- Terzioğlu, M. K., Temelli, S., Yaşar, A., ve Özdemir, Ö. (2023). Bankacılık sektöründe finansal ve çevresel performansların çok kriterli karar verme yöntemleri ile karşılaştırılması. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 21-45.
- Tosun, J., & Howlett, M. (2022). Analyzing national policy styles empirically using the Sustainable Governance Indicators (SGI): Insights into long-term patterns of policy-making. *European Policy Analysis*, 8(2), 160-177.
- Ünlükaplan, İ., ve Canıkalp, E. (2019). Sürdürülebilir yönetim göstergeleri: Türkiye ve Avrupa Birliği ülkeleri için çok boyutlu ölçekleme analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(3), 183-195.
- Yalçın, N., ve Karakaş, E. (2019). Kurumsal sürdürülebilirlik performans analizinde CRITIC-EDAS yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 34(4), 147-162.
- Yi, P., Li, W., ve Li, L. (2018). Evaluation and prediction of city sustainability using MCDM and stochastic simulation methods. *Sustainability*, 10(10), 3771.
- Yi, P., Li, W., ve Zhang, D. (2019). Assessment of city sustainability using MCDM with interdependent criteria weight. *Sustainability*, 11(6), 1632.
- SGI Sustainable Governance Indicators 2022, Eriřim adresi: <https://www.sgi-network.org/>, 26.08.2023.